

תקציר

הרמזים לדברי חז"ל ב'אית יאל הכושי מוינעציא'. תרגומו של זלקינסון למחזה *Othello, the Moor of Venice*

רחל ויסברוד ואבישי מגנצא

חוקרים של תרגומי ההשכלה עמדו על כך שהמקרא היה המקור העיקרי או הבלעדי ללשון התרגומים האלה, לאוצר הניבים (אידיומטיקה) שלהם ולקרימזים (אלוזיות) המשולבים בהם. הכללה זו מקיפה את תרגומי יצחק אדוארד זלקינסון, לרבות תרגומו ל'אותלו', אם כי המחקר עמד גם על ייחודו ביחס למתרגמי זמנו. במאמר זה המחברים מאירים פן של תרגומו למחזה *Othello* מזווית שעד כה כמעט לא באה לידי ביטוי במחקר. לטענתם נוסף על השימוש בלשון המקרא, לשון חז"ל מהדהדת בתרגומו במידה ובאופנים שאינם מאפשרים לראות בכך מקריות גרידא. כדי להוכיח טענה זו המחברים מנתחים הרמזים לדברי חז"ל שמצאו בתרגומו. הפניית תשומת הלב להרמזים הללו מובילה לאפיונו של זלקינסון כמי שנשען על כל מקורות היהדות, ומאפשרת להציג תמונה שלמה יותר של מפעלו. מבחינה תיאורטית המחקר מעוגן בחקר התרגום, בגישה מוכוונת טקסט יעד המתעניינת גם בהרמזים שהם יציר התרגום, ושאינם נגזרים מהמקור. גישה זו מתאימה לחקר תרגום שהוא יצירה עצמאית בפני עצמה, ושזיקתו למקורות היהדות מרחיקה אותו מאוד ממקורו השייסקפירי. המחברים מסבירים את הדרך שבה הלך זלקינסון בתרגום זה על פי הביוגרפיה הייחודית שלו על שלושת שלביה – תלמיד ישיבה עילוי, משכיל ומומר.

ABSTRACT

ALLUSIONS TO THE MISHNA AND TALMUD IN SALKINSON'S
TRANSLATION OF *OTHELLO, THE MOOR OF VENICE*

Rachel Weissbrod and Avishai Magence

Researchers dealing with Hebrew translations of the Enlightenment period have pointed out that the main, almost exclusive origin of their language, idioms and allusions was the Bible. This generalization was also applied to the translations of Yitzhak Edward Salkinson, including his translation of Shakespeare's *Othello, the Moor of Venice*, even though some researchers noted his uniqueness in relation to other translators of this time. In this article, we shed light on an aspect of his translation that has barely attracted attention in previous research, namely his massive use of Tannaitic sources: the Mishna, the Talmud and Midrashim, in ways that contribute to the meaning of the text and therefore cannot be dismissed as mere coincidence. To prove our point, we analyze allusions to the Mishna and Talmud in different parts of the play. Calling attention to these allusions leads to a re-valuation of Salkinson's translation and makes it possible to present a fuller picture of his work. Our research is grounded in Translation Studies and follows a target-oriented approach which is interested in allusions, whether or not they derive from the source-text. This approach is particularly fitting with respect to a translation which is an artistic creation in its own right, whose connections with Jewish sources remove it far from its Shakespearean source. To explain our findings, we refer to the three stages in Salkinson's biography: a yeshiva *illui, maskil* and convert.